

**MINISTER
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

DKA.ki.092.11.2021

Warszawa, \$data podpisu r.

Pan
Prof. dr hab. inż. Artur Hugo Świergiel
Dyrektor
Instytutu Biotechnologii Przemysłu
Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława
Dąbrowskiego - Państwowego
Instytutu Badawczego w Warszawie
ul. Rakowiecka 36, 02-532 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*¹ oraz art. 35 i art. 36 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych*², Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeprowadziło w terminie 30.11.2021 r. – 31.01.2022 r., kontrolę w Instytucie Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego - Państwowym Instytucie Badawczym w Warszawie³, ul. Rakowiecka 36.

Przedmiotem kontroli były wybrane zagadnienia funkcjonowania Instytutu z uwzględnieniem działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania Instytutem w 2020 r. oraz bieżącym roku (2021), z możliwością pozyskania informacji porównawczych z okresów wcześniejszych.

Kontrolę przeprowadzili: [REDAKTOWANE] - główny specjalista w Departamencie Strategii i Rozwoju oraz [REDAKTOWANE] - główny specjalista w Departamencie Kontroli i Audytu.

Upoważnienia do kontroli nr 39a/2021 oraz nr 39b/2021 zostały podpisane 25 listopada 2021 r. przez Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi Pana Roberta Bartolda z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

¹ Dz.U. z 2020 r. poz. 224 dalej „ustawa o kontroli w administracji rządowej”.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 498 dalej „ustawa o instytutach badawczych”.

³ Zwanym dalej „Instytutem lub IBPRS-PIB”.

W okresie objętym kontrolą funkcję dyrektora Instytutu pełnił prof. dr hab. inż. Artur Hugo Świergiel⁴.

I. Ocena skontrolowanej działalności

W odniesieniu do wyników kontroli funkcjonowania Instytutu w zakresie działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania pozytywnie ocenia się podejmowane działania z zastrzeżeniami dotyczącymi poszczególnych obszarów:

1. Jakości zarządzania w zakresie:

- 1) braku opracowanych dokumentów dotyczących strategii rozwoju Instytutu oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej, pomimo sformułowanych w 2018 r. zaleceń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w tym zakresie;
- 2) niestosowania wprowadzonych regulacji wewnętrznych;
- 3) niezadowalającej współpracy ze szkołami rolniczymi i Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej;

2. Jakości pracy w zakresie:

- 1) niewystarczającej aktywności międzynarodowej w zakresie pozyskiwania grantów, co przekłada się na liczbę prowadzonych projektów w ramach Przestrzeni Badawczej Unii Europejskiej;
- 2) braku postępu w zwiększaniu liczby uzyskiwanych stopni i tytułów naukowych, w każdej z grup pracowników naukowych;

3. Działalności finansowej w zakresie:

- 1) uzyskania ujemnego wyniku finansowego za 2020 r., w szczególności występowania straty na działalności gospodarczej;
- 2) dokonywania wydatków i zaciągania zobowiązań przez Instytut bez ustalonych, zaopiniowanych i zatwierdzonych planów finansowych.

II. Ustalenia kontroli

1. Organizacja i jakość pracy Instytutu

1.1 Organizacja Instytutu

⁴ Od 1 sierpnia 2017 r. – informacja BDG MRiRW.

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego – Państwowy Instytut Badawczy⁵ jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych, która prowadzi prace naukowe, rozwojowe, wdrożeniowe w zakresie biotechnologii i technologii rolno-spożywczej. Prace te obejmują swym zakresem wiele dyscyplin⁶: mikrobiologię techniczną i mikrobiologię żywności, inżynierię komórkową, inżynierię procesową, chemię i biochemię, technologię żywności oraz żywienie człowieka i dietetykę. Kierunki działalności Instytutu obejmują także wiele branż przemysłu rolno-spożywczego: drożdżownictwo, gorzelnictwo, winiarstwo, octownictwo, browarnictwo, przetwórstwo owoców i warzyw, przetwórstwo i przechowywanie zbóż, przetwórstwo ziemniaków i skrobi, branż przemysłu piekarskiego i cukierniczego, koncentratów spożywczych, żywności mrożonej i schłodzonej, cukrowniczego, mięsnego i tłuszczowego oraz produkcję mikrobiologicznych preparatów (enzymatycznych, probiotycznych, kultur starterowych i innych).

Do zadań Instytutu szczególnie ważnych dla planowania i realizacji polityki państwa, których wykonywanie jest niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, rozwoju gospodarki żywnościowej, ochrony środowiska i poprawy jakości życia obywateli, wykonywanych w sposób ciągły należy:

- 1) prowadzenie Kolekcji Kultur Drobnoustrojów Przemysłowych;
- 2) opracowywanie standardów rynkowych i wymagań dla wybranych produktów rolno-spożywczych objętych działalnością Instytutu;
- 3) analiza jakości surowców rolnych ze szczególnym uwzględnieniem zagrożenia wystąpienia substancji skażających;
- 4) monitoring stanu zagrożenia środowiska naturalnego przez branże przemysłu rolno-spożywczego objęte działalnością Instytutu w odniesieniu do norm Unii Europejskiej;

⁵ Utworzony na podstawie uchwały nr 534/54 Rady Ministrów z dnia 2 sierpnia 1954 r. w sprawie przekształcenia Głównego Instytutu Przemysłu Rolnego i Spożywczego w Instytut Przemysłu Fermentacyjnego oraz nadania mu statutu, zarządzenia nr 15 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 26 marca 1988 r. w sprawie zmiany nazwy Instytutu Przemysłu Fermentacyjnego, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie połączenia Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego z Centralnym Laboratorium Przemysłu Koncentratów Spożywczych, Centralnym Laboratorium Technologii Przetwórstwa i Przechowywania Zbóż oraz Zakładem Badawczym Przemysłu Piekarskiego (Dz. U. poz. 1961), rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie połączenia Centralnego Laboratorium Chłódnictwa, Centralnego Laboratorium Przemysłu Ziemniaczanego, Centralnego Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Przemysłu Gastronomicznego i Artykułów Spożywczych oraz Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego (Dz. U. poz. 1837), rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 czerwca 2009 r. w sprawie połączenia Instytutu Przemysłu Mięsnego i Tłuszczowego, Instytutu Przemysłu Cukrowniczego oraz Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego (Dz. U. poz. 831) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 września 2012 r. w sprawie zmiany nazwy Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego (Dz. U. poz. 1053).

Instytutowi Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego z siedzibą w Warszawie nadano w 2021 r. status państwowego instytutu badawczego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie nadania Instytutowi Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego w Warszawie statusu państwowego instytutu badawczego (Dz. U. z 2021 r. poz.18).

⁶ Statut zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi 4.08.2021 r.

5) kreowanie zrównoważonego rozwoju rolnictwa na obszarach górskich i podgórskich, uwzględniając monitoring uwarunkowań produkcji zwierzęcej na terenach górskich oraz opracowanie metod jej optymalizacji.

Struktura organizacyjna Instytutu została określona w Regulaminie Organizacji Wewnętrznej⁷, zgodnie z którym w skład Instytutu wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- 1) Zakład Bezpieczeństwa i Analizy Chemicznej Żywności (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 2) Zakład Cukrownictwa (Leszno k/Błonia),
- 3) Zakład Technologii Fermentacji (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 4) Zakład Technologii Gorzelnictwa i Odnawialnych Źródeł Energii (Bydgoszcz),
- 5) Zakład Jakości Żywności (Łódź),
- 6) Zakład Koncentratów Spożywczych i Produktów Skrobiowych (Poznań),
- 7) Zakład Mikrobiologii (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 8) Zakład Technologii Mięsa i Tłuszczu (Warszawa, ul. Jubilerska),
- 9) Zakład Technologii i Techniki Chłodnictwa (Łódź),
- 10) Zakład Technologii Przetworów Owocowych i Warzywnych (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 11) Zakład Przetwórstwa Zbóż i Piekarstwa (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 12) Międzyzakładowa Grupa Problemowa ds. Mleczarstwa (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 13) Międzyzakładowa Grupa Problemowa ds. Prawa Paszowego i Żywnościowego
- 14) Dział Administracyjno-Techniczny (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 15) Dział Koordynacji Badań, Informacji Naukowej i Marketingu (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 16) Dział Finansowo-Księgowy (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 17) Dział Spraw Pracowniczych (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 18) Samodzielne stanowisko – Główny Księgowy (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 19) Samodzielne stanowisko ds. Jakości (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 20) Samodzielne stanowisko ds. Współpracy z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego i Przemysłem,
- 21) Samodzielne stanowisko ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy (Warszawa, ul. Rakowiecka),
- 22) Samodzielne stanowisko – Pełnomocnik ds. Ochrony Informacji Niejawnych, Inspektor Ochrony Danych (Warszawa, ul. Rakowiecka).

⁷ Do 27.04.2020 r. obowiązywał regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do Zarządzenia Dyrektora IBPRS Nr 36/2018 z dnia 19.12.2018 r.; do 14.10.2020 r. obowiązywał regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do Zarządzenia Dyrektora IBPRS Nr 10/2020 z dnia 27.04.2020 r.; do 25.08.2021 r. obowiązywał regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do Zarządzenia Dyrektora IBPRS Nr 18/2020 z dnia 14.10.2020 r.; od 25.08.2021 r. obowiązywał regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do Zarządzenia Dyrektora IBPRS – PIB Nr 19/2021 z dnia 25.08.2021 r.

1.2 W wyniku podpisania umowy⁸ między trzema Instytutami: Instytutem Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego – Państwowym Instytutem Badawczym, Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowym Instytutem Badawczym, oraz Instytutem Ogrodnictwa – Państwowym Instytutem Badawczym powstała Szkoła Doktorska AgroBioTech PhD.

IBPRS-PIB jest „Instytutem koordynującym”, odpowiedzialnym za wprowadzanie danych do systemu POL-on oraz upoważnionym do otrzymywania środków finansowych na wspólne kształcenie w Szkole Doktorskiej i zarządzania nimi.

2. Realizacja badań naukowych i prac rozwojowych oraz efekty wdrożeniowe.

2.1 Dyrektor Instytutu poinformował o podejmowanych działaniach na rzecz dostosowania tematyki badawczej do potrzeb rozwoju rolnictwa⁹. Z przedłożonej informacji wynika, że kadra naukowa Instytutu jest informowana na bieżąco przez kierownictwo Instytutu o zmianach zachodzących w polskim oraz europejskim prawie żywnościowym oraz zmianach zachodzących w przemyśle rolno-spożywczym. W szczególności na bieżąco jest monitorowana i analizowana sytuacja w zakresie adaptacji rolnictwa i przemysłu do zmian klimatu, transformacji przemysłu do modelu niskonakładowego o obiegu zamkniętym i ograniczenia śladu środowiskowego sektora rolno-żywnościowego. Ze względu na specyfikę i charakter działalności Instytutu, jednostka jest ciągle w kontakcie i współpracy z sektorem przetwórstwa rolno-spożywczego celem dostosowania oferty eksperckiej do potrzeb zgłaszanych przez podmioty gospodarcze. Przejawiało się to między innymi poprzez opracowywanie, w ramach prowadzonej działalności naukowej, nowych metod badawczych specyficznie ukierunkowanych na potrzeby tego sektora, tj. np. metody badania zawartości alkaloidów sporyszu w zbożach, ze względu na wdrażane regulacje na szczeblu europejskim w zakresie maksymalnych dopuszczalnych ich zawartości. Dyrektor Instytutu zapewnił, że *„w związku z realizacją zadania celowego na rzecz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi zarówno kadra kierownicza jak i pracownicy naukowcy posiadają na bieżąco informacje w zakresie strategii MRiRW¹⁰ i uwzględniają je w podejmowanych w swojej pracy wyzwaniach”*.

2.2 W celu dostosowania kierunków prowadzonych prac badawczo - rozwojowych do potrzeb rozwoju rolnictwa oraz rynków rolnych w Instytucie powołano panel ekspertów do oceny

⁸ Umowa o wspólnym prowadzeniu Szkoły Doktorskiej z dnia 2 stycznia 2020 r. zawarta pomiędzy Instytutem Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego – Państwowym Instytutem Badawczym, Instytutem Ogrodnictwa – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowym Instytutem Badawczym.

⁹ Pismo z 6.12.2021 r, znak L. dz. DI/357/2021.

¹⁰ Aktualnie obowiązującym dokumentem w tym zakresie pozostaje Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 (M.P. 2019 poz. 1150).

merytorycznej tematów badawczych¹¹. Panel składał się z 8 osób dobranych tak aby reprezentował specjalistów różnych branż i dyscyplin. Jego zadaniem było przeprowadzenie wstępnej oceny merytorycznej i zaopiniowanie kart tematów planowanych do realizacji z dotacji na utrzymanie potencjału badawczego (BST), wyznaczenie recenzentów do przeprowadzenia drugiego etapu oceny merytorycznej kart tematów, opracowanie listy rankingowej tematów na podstawie recenzji oraz prezentacji tematów, wyznaczenie recenzentów tematów zakończonych oraz opiniowanie wniosków o przyznanie środków finansowych na realizację tematów badawczych finansowanych z BST w ramach przyspieszonej oraz uproszczonej procedury, obejmujących badania wstępne, a także przygotowanie wniosków o dofinansowanie projektów badawczych. Propozycje tematów badawczych są oceniane m.in. pod względem poziomu naukowego i możliwości wdrażania wyników badań do praktyki. W roku 2019 zgłoszono 16 nowych tematów, w 2020 r. - 18, a w 2021 r. - 13. W tych latach zakończono odpowiednio w 2019 r. - 18 tematów badawczych, w 2020 r. - 17, a w 2021 r. 16 rozpoczętych w poprzednich latach tematów badawczych. W roku 2020 zadania badawcze realizowano zgodnie z założonym planem, z wyjątkiem projektu realizowanego z ARiMR, którego realizację i rozliczenie przesunięto na 2021 rok.

Pozytywnie należy ocenić fakt, że propozycje tematów, poza oceną ekspercką są również recenzowane przez specjalistów z branży rolno-spożywczej, wchodzących w skład powołanego panelu.

2.3 W celu zwiększenia uczestnictwa Instytutu w naukowych inicjatywach europejskich ukierunkowanych na realizację projektów naukowych wpisujących się w rozwiązywanie bieżących wyzwań społecznych i gospodarczych podjęto następujące działania organizacyjne:

- 1) zatrudniono osobę na stanowisku specjalisty ds. współpracy międzynarodowej w Dziale Koordynacji Badań, Informacji Naukowej i Marketingu;
- 2) nawiązano współpracę z firmą z siedzibą w Hiszpanii koordynującą przygotowanie projektów w ramach programu Horyzont 2020 / Horyzont Europa, co zaowocowało implementacją i złożeniem do KE kilku wniosków projektowych w ramach międzynarodowych konsorcjów.

W latach 2019, 2020 i 2021 złożono odpowiednio 4, 7 i 3 wnioski o dofinansowanie projektów. W 2020 roku realizowano 1 projekt, w 2021 roku 2 projekty. Przedmiotowe projekty były ukierunkowane na rozwiązywanie najważniejszych problemów stojących przed europejskim rolnictwem np. w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, w tym metanu z produkcji

¹¹ Zarządzenie nr 5/2021 dyrektora IBPRS z dnia 27.01.2021 w sprawie zmiany zarządzenia nr 31/2017 z dnia 19.12.2017 r.

zwierzęcej, opracowania alternatywnych środków do antybiotyków stosowanych w hodowli zwierząt i in.

Dyrektor zarządzeniem nr 9/2019 z dnia 26.03.2019 r. powołał zespół ds. identyfikacji środków finansowych, w szczególności tzw. „europejskich” (np. Program Horyzont 2020), wspierających prace naukowo-badawczo-wdrożeniowe prowadzone w IBPRS. Celem działań zespołu jest pomoc pracownikom Instytutu w identyfikacji programów finansowania badań odnoszących się do kompetencji i prac naukowo-badawczych prowadzonych w IBPRS oraz zachęcenie pracowników IBPRS do uczestniczenia w takich programach.

Pozytywnie należy ocenić podjęcie przez Instytut działań organizacyjnych (tj. powołanie stanowiska ds. współpracy międzynarodowej, powołanie zespołu ds. identyfikacji środków finansowych, w szczególności tzw. „europejskich”, nawiązanie współpracy z firmą z siedzibą w Hiszpanii koordynującą przygotowanie projektów w ramach programu Horyzont 2020/ Horyzont Europa, co zaowocowało implementacją i złożeniem do KE kilku wniosków projektowych w ramach międzynarodowych konsorcjów), mających na celu zwiększenie uczestnictwa Instytutu w naukowych inicjatywach europejskich.

W okresie objętym kontrolą, pomimo podejmowanych działań organizacyjnych, jak wyżej, udział Instytutu w realizacji projektów w ramach programów badawczych Unii Europejskiej w porównaniu z wiodącymi instytutami badawczymi nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest niesatysfakcjonujący, co przejawia się liczbą prowadzonych projektów w ramach Przestrzeni Badawczej Unii Europejskiej.

2.4 W zakresie działalności naukowo-badawczej w 2020 roku¹² Instytut realizował prace naukowo-badawcze i rozwojowe w ramach różnych ścieżek ich finansowania:

- badania naukowe i prace rozwojowe objęte działalnością statutową (35 tematów),
- badania realizowane w ramach funduszu badań własnych (2 zadania + 1 ze środków własnych),
- projekty finansowane przez Narodowego Centrum Badani Rozwoju (3 projekty),
- projekty finansowane przez Narodowego Centrum Nauki (8 projektów),
- projekty realizowane w ramach dotacji na Rolnictwo ekologiczne (MRiRW) (1 projekt),
- projekty finansowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, Diamentowy Grant (2 projekty),
- współudział w realizacji projektu w ramach Programu Horyzont 2020 (UE) (1 projekt),

¹² Sprawozdanie z działalności Instytutu za 2020 rok, opinia Komisji Polityki Naukowej i Finansowej RN IBPRS PIB z dnia 2.04.2021 r. dotycząca sprawozdania z działalności IBPRS za rok 2020; 2 recenzje sprawozdania z działalności IBPRS za rok 2020.

- współudział w realizacji projektów w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (PARP i NCBR) (8 projektów),
- prace w ramach Specjalnego Urzędu Badawczego – SPUB (MNiSW) (1 projekt).

Pozytywnie należy ocenić udział Instytutu w projektach realizowanych w ramach Programu HORYZONT 2020, BIOSTRATEG II, BIOSTRATEG III oraz Diamentowy Grant.

W 2020 r. Instytut uzyskał 27 patentów krajowych, w tym 23 na rzecz innego podmiotu. Ponadto zgłosił do opatentowania w Urzędzie Patentowym RP 7 wynalazków, w tym 2 na rzecz innego podmiotu.

2.4.1 W ramach współpracy z jednostkami przemysłu spożywczego¹³ Instytut realizował 8 projektów, zawartych na podstawie umów, z podmiotami gospodarczymi tej branży.

- 1) 5 projektów dofinansowanych przez NCBR w ramach Poddziałania 1.1.1. „Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa” w ramach POIR: (w kwocie 537 tys. zł w 2020 r. i w kwocie 604 tys. zł w 2021 r.).
- 2) 1 projekt dofinansowany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Poddziałania 2.3.2. „Bony na innowacje dla MŚP” POIR pt. „Opracowanie receptury innowacyjnego produktu – sera wegańskiego wykorzystującego lokalne surowce”.
- 3) 1 projekt dofinansowany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Poddziałania 1.1.1 „Platformy startowe dla nowych pomysłów” pt. „Wykonanie liofilizatów szczepów bakterii probiotycznych oraz wykonanie optymalizacji technologii produkcji funkcjonalnego napoju zawierającego bakterie probiotyczne”.
- 4) 1 projekt dofinansowany przez NCBR w ramach Poddziałania 1.3.1 „Wsparcie projektów badawczo-rozwojowych w fazie preseed przez fundusze typu proof of concept – BRIDGE Alfa” pt. „Opracowanie receptur i wykonanie analiz mikrobiologicznych i fizykochemicznych dwóch napojów funkcjonalnych utrwalanych metodą wysokich ciśnień hydrostatycznych”.

2.4.2 Instytut realizował również projekt w ramach inwestycji¹⁴ związanej z działalnością naukową na zakup aparatury naukowo-badawczej stanowiącej strategiczną infrastrukturę badawczą na lata 2019-2020 pn. „Kolekcja Kultur Drobnoustrojów Przemysłowych – Centrum Zasobów Mikrobiologicznych Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego”, dofinansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

¹³ Sprawozdanie z działalności Instytutu za 2020 rok, opinia Komisji Polityki Naukowej i Finansowej RN IBPRS PIB z dnia 2.04.2021 r. dotycząca sprawozdania z działalności IBPRS za rok 2020; 2 recenzje sprawozdania z działalności IBPRS za rok 2020.

¹⁴ Jak wyżej.

2.4.3 Zadania wdrożeniowe i prace badawczo-usługowe realizowane i planowane w latach 2020-2021¹⁵ przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Realizowane zadania wdrożeniowe i prace badawczo-usługowe

Lp.	Tytuł zadania	Przychody z wdrożeń w 2020 r. (w zł)	Planowane przychody z wdrożeń dla w 2021 r.(w zł)
1	2	3	4
1.	Opracowanie technologii ciągłej sterylizacji przypraw i innych surowców pochodzenia roślinnego oraz urządzenie do ciągłej sterylizacji wg własnego patentu nr 189 396	199 576	ok. 200 000
2.	Wdrożenie stosowania w rolnictwie probiotyków, preparatów bakteryjnych i bakteryjno-enzymatycznych do kiszenia pasz oraz wytwarzanie kultur starterowych z powierzonego materiału biologicznego	207 575	ok. 220 000
3.	Specjalne pasty owocowe – półprodukty do produkcji lodów i nadzień do cukierków	647 343	ok. 500 000
4.	Wdrożenie bakteryjnej kultury starterowej do kiszenia ogórków i innych warzyw	62 916	ok. 65 000
5.	Zastosowanie drożdży gorzelniczych w technologii produkcji spirytusu	8 235	ok. 15 000
6.	Produkcja pieczywa w oparciu o zastosowanie bakteryjno-drożdżowej kultury starterowej	6 400	ok. 6 500
7.	Opracowanie technologii produkcji skoncentrowanego ekstraktu herbaty owocowej wg własnego patentu nr 172 881	-	ok. 6 000
8.	Licencja projektowa na obszarach: napój grochowy, komponent grochowo-błonnikowy-białkowy	-	Licencja projektowa: 10 000 wdrożeniowa: 40 000 + okresowe opłaty licencyjne
9.	Wdrożenie innowacyjnej technologii produkcji octu z dzikiej róży	-	ok. 50 000
10.	Wdrożenie produkcji wędlin z mięsa wołowego poddanego skruszeniu metodami ekologicznymi	-	działalność finansowana ze środków MR i RW
11.	Wdrożenie produkcji serów ekologicznych w wytwarzaniu których zastosowano bakterie kwasu mlekowego wyizolowane z serwatki kwasowej	-	działalność finansowana ze środków MR i RW

¹⁵ Pismo z 6.12.2021 r., znak L. dz. DI/357/2021 z - załącznik nr 3 - „zadania wdrożeniowe realizowane w latach 2020 -2021”.

Razem:	1 132 045	-
---------------	------------------	----------

Oceniając działalność naukowo-badawczą od 2020 roku należy podkreślić większą aktywność Instytutu w pozyskiwaniu dofinansowania z projektów naukowych z NCN (8 i 9 projektów realizowanych odpowiednio w roku 2020 i 2021) oraz mniejszą wdrożeniowych z NCBiR (3 i 3 projekty realizowanych odpowiednio w roku 2020 i 2021), jak też dużą aktywność pracowników Instytutu w pozyskiwaniu i realizacji zadań wdrożeniowych i aplikacyjnych.

2.4.4 W pracach finansowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (aktualnie Ministerstwo Edukacji i Nauki) w ramach subwencji na utrzymanie potencjału badawczego realizowano 35 tematów obejmujących kierunki badawcze realizowane w Instytucie od szeregu lat, w tym:

- 1) Wykorzystanie zasobów biologicznych mikroorganizmów do wytwarzania bioproduktów, bezpiecznej żywności i pasz, doskonalenie istniejących oraz opracowania innowacyjnych technologii na potrzeby rolnictwa i przemysłu rolno – spożywczego (8 tematów),
- 2) Adaptacja istniejących oraz opracowanie innowacyjnych, oszczędnych i bezodpadowych technologii, w tym zgodnych z wymaganiami stawianymi gospodarce o obiegu zamkniętym (8 tematów),
- 3) Bezpieczeństwo i autentyczność żywności, identyfikacja i ocena zagrożeń oraz opracowanie metod badań i standardów jakości żywności (11 tematów),
- 4) Opracowanie innowacyjnych, funkcjonalnych produktów spożywczych o wysokiej wartości odżywczej (8 tematów).

2.4.5 W ramach funduszu badań własnych realizowano po 1 zadaniu w Zakładzie Technologii Mięsa i Tłuszczu oraz w Zakładzie Technologii Fermentacji oraz 1 zadanie, realizowane przez powołany doraźnie do tego celu, Międzyzakładowy Zespół ds. Organizacji Prac Badawczych związanych z produkcją wina i cydru.

2.4.6 Prace badawcze realizowane w 2020 r. i 2021 r. niezależnie od dotacji bazowej były finansowane przez różne podmioty (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW)/ Ministerstwo Edukacji i Nauki (MEiN), Narodowe Centrum Nauki (NCN), Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW), Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), Unię Europejską (UE) i inne)¹⁶, co przedstawia poniższa tabela.

¹⁶ Sprawozdanie z działalności Instytutu za 2020 rok, opinia Komisji Polityki Naukowej i Finansowej RN IBPRS-PIB z dnia 2.04.2021 r. dotycząca sprawozdania z działalności IBPRS za rok 2020; 2 recenzje sprawozdania z działalności IBPRS za rok 2020.

Tabela 2. Prace badawcze realizowane w 2020 r.

Lp.	Finansowanie/ dofinansowanie	Przedmiot finansowania	Liczba
1.	MNiSW	Utrzymanie specjalnego urządzenia badawczego pt. „Prowadzenie Kolekcji Kultur Drobnoustrojów Przemysłowych”	1
2.	NCN - konkurs SONATA 11	„Biosynteza maskowanych mikotoksyn u roślin pszenicy zwyczajnej (<i>Triticum aestivum</i> L.) oraz ich przemiany w wybranych procesach technologicznych” oraz „Wpływ fitoestrogenów na molekularne mechanizmy procesów rozwoju i różnicowania gonad u jesiotrów”	2
3.	NCN - konkurs PRELUDIUM 16	„Badania nad sekwencyjnym połączeniem produkcji biobutanolu i biogazu z biomasy lignocelulozowej”	1
4.	NCN - konkurs PRELUDIUM 17	„Zmiany profilu związków polifenolowych owoców pod wpływem wysokiego ciśnienia z uwzględnieniem aktywności enzymów tkankowych”	1
5.	NCN – konkurs OPUS 16	„Nowe pochodne roślinnych kwasów karboksylowych jako aktywne składniki biopreparatów bezpiecznych dla człowieka i środowiska naturalnego” oraz pt. „Naturalne substancje bioaktywne rodzimych roślin zielarskich w biologicznej ochronie zbóż – od kompleksowej analizy ich składu i aktywności po modelowanie parametrów procesu”	2
6.	NCN – konkurs OPUS 17	„Potencjał szlaków metabolicznych grzybów z rodzaju <i>Trichoderma</i> w procesie degradacji/transformacji mykotoksyn fuzaryjnych wraz z oceną biodostępności nowopowstałych produktów w warunkach <i>in vitro</i> ”	1
7.	NCN - konkurs MINIATURA 3	„Charakterystyka biologicznie aktywnych peptydów szynki wołowej trawionej <i>in vitro</i> pepsyną i pankreatyną”	1
8.	NCBR	BIOSTRATEG II, (IBPRS-PIB jest członkiem konsorcjum pt. „Przetwarzanie biomasy odpadowej w skojarzonych procesach biologiczno-chemicznych” oraz „Strategia zapewnienia i ewaluacji bazy tanich, efektywnych i bezpiecznych paszowych surowców energetycznych do produkcji zwierzęcej, w oparciu o zasoby krajowe ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych odmian żyta) BIOSTRATEG III (IBPRS-PIB jest liderem konsorcjum pt. „Opracowanie innowacyjnej metody obliczania śladu węglowego dla podstawowego koszyka produktów żywnościowych)	3
9.	MRiRW	Rolnictwo ekologiczne - Przetwórstwo produktów roślinnych i zwierzęcych metodami ekologicznymi. Temat: Zastosowanie środowiskowych bakterii kwasu mlekowego do optymalizacji procesu produkcji ekologicznych twarogów	1
10.	ARiMR	Działanie „Współpraca” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Temat: „Wytwarzanie octu owocowego w województwie łódzkim,	1

		mazowieckim i śląskim we współpracy z Instytutem Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego jako innowacji produktowej, procesowej i technologicznej”	
11.	MNiSW - program „Diamantowy Grant 2019”	Temat: „Bioaktywne flawonoidy pochodzenia roślinnego i ich metalokompleksy w skojarzeniu z antybiotykami antracyklinowymi w terapii chorób nowotworowych”	1
12.	MNiSW-program „Inkubator innowacyjności 4.0”	IBPRS-PIB jest Liderem konsorcjum, pt. „Wsparcie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacja wyników prac B+R w jednostkach naukowych i przedsiębiorstwach	1
13.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Projekt realizowany w ramach Poddziałania 1.3.1 „Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach publicznych” POIS pt. „Zwiększenie efektywności energetycznej budynków należących do IBPRS-PIB	1
14.	KE - Horyzont 2020	IBPRS-PIB jest członkiem konsorcjum pt. „Implementation and Sustainability of Microbial Resource Research Infrastructure for 21st Century”	1

Tabela 3. Zestawienie liczbowe realizowanych projektów w latach 2020 – 2021¹⁷

Lp.	Wyszczególnienie	2020	2021
1.	Projekty realizowane w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki, w tym	8	9
1.1	W ramach konkursu „SONATA”	2	2
1.2	W ramach konkursu „PRELUDIUM”	2	2
1.3	W ramach konkursu „OPUS”	3	4
1.4	W ramach konkursu „MINIATURA”	1	1
2.0	Projekty realizowane w ramach konkursów Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, w tym	3	3
2.1	W ramach programu „BIOSTRATEG ”	3	1
2.2	W ramach programu „POIR - Agrotech”	0	1
2.3	W ramach konkursu ERA - NET” (międzynarodowy)	0	1
3	Projekty realizowane w ramach konkursów Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w tym	1	4
3.1	W ramach rolnictwa ekologicznego	1	1
3.2	Zadania zlecone w ramach dotacji celowej	0	3
4	Projekty realizowane w ramach konkursów Agencji	1	3

¹⁷ Sprawozdanie z działalności Instytutu za 2020 rok, opinia Komisji Polityki Naukowej i Finansowej RN IBPRS PIB z dnia 2.04.2021r. dotycząca sprawozdania z działalności IBPRS za rok 2020; 2 recenzje sprawozdania z działalności IBPRS za rok 2020.

	Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach działania „Współpraca” PROW 2014-2020		
5	Projekty realizowane w ramach konkursów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego/Ministerstwa Edukacji i Nauki, w tym	6	5
5.1	W ramach programu „Diamantowy grant”	1	1
5.2	W ramach programu „Inkubator innowacyjności 4.0” - POIR	1	1
5.3	W ramach dotacji na sfinansowanie kosztów związanych z utrzymaniem specjalnego urządzenia badawczego - SPUB	1	1
5.4	W ramach inwestycji związanej z działalnością naukową na zakup aparatury naukowo-badawczej (strategiczna infrastruktura badawcza)	1	0
5.5	Środki na przedsięwzięcie „Granty na Granty – promocja jakości III”	1	1
5.6	Środki na przedsięwzięcie „Premia na Horyzoncie 2”	1	1
6	Projekt realizowany w ramach konkursów Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego	0	1
7	Projekt realizowany w ramach konkursu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko	1	1
8	Projekt realizowany w ramach Programu Komisji Europejskiej	1	2
9	Współdziałal realizacji projektów zawartych z jednostkami gospodarczymi w ramach różnych programów (Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Wschodnia, Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego, i innych	8	8

Dane zawarte w tabelach 1 i 2 wskazują, że IBPRS-PIB różnicuje źródła środków finansowych na realizację zadań statutowych, poprzez aktywne uczestnictwo w różnorodnych programach krajowych, jak też poprzez realizację przedsięwzięć z przedsiębiorstwami z branży rolno-spożywczej, przy czym w roku 2021 w stosunku do 2020 r. zwiększyła się liczba realizowanych projektów o ponad 25%.

3. Jakość zarządzania Instytutem

3.1. Sposób i efekty zarządzania Instytutem w zakresie strategii i rozwoju

3.1.1 Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego w drodze decyzji¹⁸ przyznał w 2017 r. jednostce kategorię naukową A. Według art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o zasadach finansowania nauki*¹⁹ (dalej „ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r.”) kompleksowa ocena jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych była przeprowadzana przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych - organ opiniodawczo-doradczy Ministra Nauki

¹⁸ Decyzja nr 197/KAT/2017 z dnia 23.11.2017 w sprawie przyznania IBPRS kategorii A.

¹⁹ Dz. U. z 2010 poz. 615 z późn. zm.

i Szkolnictwa Wyższego. Przyznana Instytutowi przez Komisję kategoria naukowa, zgodnie z art. 42 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r., oznacza poziom bardzo dobry.

Aktualnie ewaluację jednostek naukowych przeprowadza Komisja Ewaluacji Nauki, zgodnie z ustawą z 20 lipca 2018 r.²⁰.

Obecny proces ewaluacji za okres 2017-2021 został rozpoczęty; Instytut złożył w wymaganym terminie dane w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on.

Dyrektor Instytutu poinformował²¹, że w toku analizy danych naukometrycznych stwierdzono, że w przypadku dwóch osób Instytut będzie obciążony tzw. punktami karnymi. Sankcja wynika z braku oświadczonych publikacji z wykazu w dyscyplinie. Obie osoby posiadały złożone oświadczenie o którym mowa w art. 265 ust. 5 *ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*²² do dnia 31.03.2020 r. Jedna z osób, której dotyczy sankcja nie jest pracownikiem Instytutu od 31.08.2020 r. Obie osoby były autorami osiągnięć naukowych (patentów) w rozumieniu przepisów dot. ewaluacji jakości działalności naukowej²³. W ocenie dyrektora Instytutu obowiązujące przepisy są niekorzystne gdyż: *„jednostki naukowe prowadzące specyficzną działalność ukierunkowaną na wdrażania osiągnięć nauki do praktyki i przemysłu są za specyfikę swojej działalności karane”*.

Na podstawie informacji uzyskanych w trakcie kontroli²⁴ stwierdzono, że podejmowano następujące działania w celu utrzymania kategorii przewidzianej dla jednostek naukowych: 1) publikowanie artykułów naukowych w czasopismach o wysokim współczynniku prestiżu oraz składanie wniosków patentowych (kryterium 1 ewaluacji); 2) premiowanie finansowe za publikowanie artykułów w wysoko punktowanych czasopismach; 3) zdobywanie środków finansowych w ramach programów europejskich (kryterium 2). Dyrektor poinformował również, że obecnie do opracowania tzw. opisów wpływów (3 kryterium ewaluacji) poza zaangażowaniem pracowników Instytutu są zatrudnieni specjaliści reprezentujący różne dyscypliny nauki w celu rzeczowej recenzji przygotowywanych w Instytucie opisów.

3.1.2 Instytut nie posiadał dokumentu dotyczącego strategii rozwoju Instytutu ani aktualnego dokumentu dot. perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej. Odnosząc się do powyższego dyrektor Instytutu poinformował, że *„Dokument jest w trakcie opracowywania i tematykę dokumentu omawiano na Radach*

²⁰ Od 2018 r. zasady finansowania nauki określa ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.).

²¹ Pismo z 4.02.2022 r. znak L. dz. DI/11/2022.

²² Dz. U. z 2018 poz. 1668.

²³ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (Dz.U. z 2019 poz. 392).

²⁴ Pismo z 16.12.2021 r. znak L. dz. DI/357/2021.

Naukowych. Odzwierciedleniem tego dokumentu są realizowane zadania badawcze, które corocznie ustalane są z departamentami MRiRW²⁵.

Negatywnie należy ocenić stwierdzony brak opracowanych dokumentów dotyczących strategii rozwoju Instytutu oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej, pomimo sformułowanych w 2018 r. zaleceń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi²⁶ w tym zakresie.

3.1.3 Nadzór i monitorowanie realizacji prac badawczych poprzez wprowadzone regulacje wewnętrzne.

Sposób i tryb prac badawczych kierowanych do realizacji w Instytucie regulowany był zarządzeniem dyrektora nr 6/2021²⁷, określającym, że: 1) propozycje prac badawczych podlegają recenzji przez zespół oceniający – panel ekspertów; 2) panel wskazuje recenzentów posiadających dorobek w dziedzinie; 3) na podstawie przedłożonych recenzji oraz opinii panelu, dyrektor Instytutu podejmuje decyzję o realizacji zadań badawczych; 4) termin realizacji prac jest ograniczony do 24 m-cy, przy czym postęp realizacji jest monitorowany²⁸.

W Instytucie wprowadzono również zarządzenie dotyczące kontroli zarządczej²⁹ m.in. służące jako narzędzie do monitorowania realizacji celów i zadań zakładów merytorycznych. W toku kontroli stwierdzono, że procedura nie jest realizowana. Nie przedłożono dokumentacji z realizacji celów i zadań zakładów merytorycznych w ramach kontroli zarządczej (planów i sprawozdań rocznych za 2020 i 2021 r.). Dyrektor Instytutu wyjaśnił³⁰, że „zarządzenie to nie jest stosowane w IBPRS-PIB i zostanie wycofane, ponieważ dokumentacja była powieleniem materiałów do „Planu badań naukowych i prac rozwojowych na rok ...” składanych przez Kierowników Zakładów na przełomie roku oraz materiałów do „Sprawozdania z działalności Instytutu za rok...” składanych na początku kolejnego roku, a także powieleniem informacji comiesięcznych wydruków finansowych z podziałem na Zakłady i zestawień dla całego instytutu przekazywanych przez Dział Finansowo-Księgowy. W latach 2020-2021 do celów kontroli zarządczej wykorzystywane były raporty zakładów generowane cyklicznie za każdy miesiąc na podstawie danych z ksiąg rachunkowych. Na podstawie tych danych sporządzany jest zbiorczy raport z podziałem na komórki organizacyjne i źródło pochodzenia”.

Niestosowanie wprowadzonych regulacji wewnętrznych należy ocenić negatywnie.

²⁵ Pismo z 29.12.2021 L. dz. DI/383/2021.

²⁶ Wystąpienie pokontrolne z 14.02.2018 r. znak SAR.on.092.1.2017.

²⁷ Z 27.01.2021 r. ws. trybu przyznawania do realizacji oraz odbioru prac realizowanych z subwencji na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego w IBPRS-PIB, uchylające zarządzenie nr 5/2019 z 25.01.2019 r.

²⁸ Dyrektor Instytutu przedstawił informację o osiągniętych efektach realizacji zakończonych tematów statutowych przez poszczególne zakłady (w stosunku do założonych w karcie tematu) w załączniku nr 6 do pisma z 16.12.21 r.

²⁹ Zarządzeniem nr 6/2016 z dnia 11.03.2016 roku dot. wprowadzenia systemu kontroli zarządczej nad działalnością zakładów merytorycznych; w 2020 r. zarządzeniem dyrektora nr 6/2020 zostało zaktualizowane.

³⁰ Pismo z 4.02.2022 r. znak L. dz. DI/11/2022.

3.2 Wybrane zagadnienia polityki kadrowej.

3.2.1 W analizowanym okresie w IBPRS-PIB stan zatrudnienia ogółem nie uległ zmianie (zatrudnione wg stanu na 31.12.2020 r. i 15.12.2021 r. było 214 osób³¹). **Dane dotyczące struktury zatrudnienia wskazują, że w jednostce występuje luka kadrowo-pokoleniowa stwarzająca ryzyko dla kontynuacji prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych ze względu na brak odpowiednich kadr. Luka kadrowa jest widoczna wśród pracowników naukowych w grupie pracowników do 30 roku życia, szczególnie biorąc pod uwagę brak progresu w każdej z grup w uzyskiwaniu stopni i tytułów naukowych**, co przedstawiają tabele nr 3 i 4. Dyrektor Instytutu wyjaśnił³², że w grupie magistrów są osoby zatrudnione na stanowiskach asystentów, które są w trakcie prowadzenia badań naukowych i mają wszczęte postępowania doktorskie. Wskazał również, że „*po analizie zatrudnienia w poszczególnych jednostkach organizacyjnych IBPRS-PIB zwiększono zatrudnienia absolwentów, którzy w niedługim czasie poszerzą grono pracowników naukowych i badawczo-technicznych. W Instytucie pracownicy realizują 11 przewodów doktorskich na starych zasadach i 3 postępowania awansowe eksternistyczne. W IBPRS-PIB w Szkole Doktorskiej AgroBioTech PhD kształci się 11 doktorantów, w tym: 6 doktorantów na 2-im roku oraz 5 doktorantów na 1-ym roku (...)*”. Jednocześnie potwierdził³³, że Instytut nadal boryka się z problemem utrzymania pracowników w wieku 35-50 lat ze względu na niskie uposażenia płacowe, które nie są konkurencyjne na rynku pracy.

Tabela 3. Struktura wiekowa pracowników naukowych w 2020 i 2021 r.

Lp.	Grupy pracowników	< 30 lat	31-50 lat	50 >	Zmiana w 2021 r.
		A	B	C	A-C
1	Profesorowie zwyczajni	0	0	0	-
2	Profesorowie Instytutu	0	5	6	-1C
3	Doktorzy habilitowani	0	2	0	-1B+1C*
4	Doktorzy	0	16	7	-2B
5	Magistrzy	4	5	1	-
Ogółem 2020 r.		4	28	14	-3 BC

W kontrolowanym okresie utworzono w Instytucie pracownię biologii molekularnej, gdzie zatrudniono osobę ze stopniem dr habilitowanego w funkcji kierownika.

³¹ Na podstawie zestawienia IBPRS – PIB z 16.12.2021 r.

³² Pismo z 29.12.2021 r. znak L. dz. DI/383/2021.

³³ Pismo z 16.12.2021 r. znak L. dz. DI/357/2021.

Tabela 4. Liczba uzyskanych w 2020 r. oraz uzyskanych/planowanych w 2021 r. stopni i tytułów naukowych pracowników Instytutu.

Tytuł / stopień naukowy	2020 r.	2021 r.
	Liczba uzyskanych stopni i tytułów naukowych	Liczba uzyskanych/planowanych stopni i tytułów naukowych
Profesor	0	0
Doktor habilitowany	0	0
Doktor	2	1*

*Doktorat uzyskany w IBPRS-PIB przez pracownika zatrudnionego w przedsiębiorstwie, współpracującego z Instytutem, promotor doktoratu – pracownik IBPRS-PIB.

3.2.2 W jednostce wdrożono finansowy system motywowania pracowników. Zarządzeniem dyrektora nr 26/2020 wprowadzono regulamin premiowania, uwzględniający premie za osiągnięcia finansowe zakładów oraz premie specjalne wynikające z podejmowania dodatkowych wyzwań i zobowiązań, w tym wysiłku naukowego. Procedury wewnętrzne³⁴ określają, że działalność naukowa pracowników jest nagradzana w formie premii za osiągnięcia naukowe, a wysokość premii jest warunkowana rodzajem osiągnięć i ich współczynnikiem prestiżu lub punktacją ustaloną przez MEiN wg obowiązującego wykazu czasopism punktowanych. Dodatkowo, pracownikom realizującym projekty badawcze przysługuje premia regulaminowa w wysokości wynikającej z zaangażowania czasu pracy. Pracownicy realizujący projekty finansowane z Narodowego Centrum Nauki, również z tytułu zwiększonego zakresu obowiązków służbowych mają możliwość uzyskania dodatkowego wynagrodzenia zgodnie z odpowiednimi zapisami umowy o przyznaniu finansowania.

Zarządzeniem dyrektora nr 20/2021³⁵ zaktualizowano regulamin wynagradzania pracowników, wprowadzając regulamin przyznawania nagród pracownikom.

Ponadto dyrektor poinformował³⁶, że: „na potrzeby podnoszenia kwalifikacji umożliwiono pracownikom odbywanie lektoratów z języka obcego nowożytnego, w kosztach prowadzenia których partycypuje Instytut. Pracownicy są motywowani do uczestniczenia w towarzystwach naukowych. Pracownicy mają możliwość uczestniczenia w stażach naukowych organizowanych przez EFSA, dzięki wpisaniu instytutu jako jednostki kompetentnej w rozumieniu przepisów art.36 rozporządzenia 178/2002 Komisji Europejskiej. Podnoszenie

³⁴ Zarządzeniem z 30.11.2020 r. wprowadzono zmianę zarządzenia nr 12/2020 z 10.06.2020 r. oraz zarządzenia nr 22/2020 z 6.11.2020 r. Dyrektora IBPRS w sprawie wprowadzenia Regulaminu Wynagradzania Pracowników Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego w części dot. zasad przyznawania premii pracownikom IBPRS.

³⁵ Zarządzenie z 6.09.2021 r. ws. wprowadzenia Regulaminu Wynagradzania Pracowników IBPRS-PIB, uchylające zarządzenie 12/2020 z 10.06.2020 r. oraz zarządzenie 22/2020 z 6.11.2020 r.

³⁶ Pismo z 16.12.2021 r. znak L. dz. DI/357/2021.

kwalifikacji jest również realizowane poprzez zorganizowane seminaria instytutowe w tym w formie „Journal club”. Pracownicy mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach i kursach oraz realizacji studiów podyplomowych. W ostatnim okresie instytut współfinansował studia podyplomowe dla co najmniej kilku pracowników”.

3.2.3 W Instytucie przeprowadzana była ocena dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych IBPRS-PIB w oparciu o zarządzenie nr 7 z dnia 9.02.2021 r.³⁷. W rezultacie analizy³⁸ wyników dla 54 osób poddanych ocenie punktowej przeprowadzonej w 2021 r. stwierdzono, że 30% spośród nich uzyskało poziom wyróżniający a 54% pozytywny. W latach 2019 – 2020 za osiągnięcia naukowe i twórcze uzyskano łącznie 6282 punkty, a za efekty finansowe badań naukowych i rozwojowych 246 punktów.

3.2.4. W ocenie dyrektora Instytutu³⁹ trudno jest określić jednoznacznie wpływ podejmowanych działań na wynik przyszłej kategorii naukowej przyznanej na podstawie kompleksowej oceny działalności naukowej jednostki⁴⁰, ponieważ wzmożona aktywność naukowa pracowników powoduje negatywne efekty finansowe z tytułu ponoszenia dodatkowych kosztów publikacyjnych. Aktywność naukowa pracowników nie wpływała w analizowanym okresie na wysokość subwencji MEiN na utrzymanie potencjału badawczego. Udział pracowników w realizacji projektów badawczych lub badawczo – rozwojowych ma istotny wpływ na wynik finansowy jednostki. W roku 2021 planowane było pozyskanie 6 196 935 zł z tytułu realizacji projektów B+R.

Instytut podejmował działania umożliwiające pracownikom rozwój naukowy poprzez zapewnienie warunków do pracy naukowej, finansowanie badań, finansowanie stypendiów doktorskich, utworzenie szkoły doktorskiej. Uzyskane uprawnienia do nadawania stopnia doktora i utworzenie szkoły doktorskiej pozwalają na efektywniejszą wymianę pokoleniową kadry naukowej. Powyższe działania należy ocenić pozytywnie. Jednakże działania te nie uchroniły od powstania luki kadrowej.

3.3 Współpraca z innymi podmiotami.

3.3.1 W Sprawozdaniach z działalności Instytutu oraz w Planach badań naukowych i prac rozwojowych zamieszczono informacje dotyczące współpracy Instytutu z innymi jednostkami. Współpraca realizowana jest głównie poprzez przygotowanie wspólnych publikacji; realizację

³⁷ Zarządzenie dot. oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych IBPRS-PIB.

³⁸ Protokół z prac Komisji ds. oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych i badawczo-technicznych IBPRS-PIB za lata 2019-2020 z dnia 13.04.2021 r. załącznik 10. pismo z 4.02.2022 r. znak L. dz. DI/11/2022.

³⁹ Pismo z 16.12.2021 r. znak L. dz. DI/357/2021.

⁴⁰ W związku z wprowadzeniem przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Dz. U. 2018 poz. 1668 oraz aktów wykonawczych do ustawy.

projektów naukowych - krajowych i zagranicznych, w ramach konferencji, szkoleń, seminariów, wystaw. Instytut współpracuje z podmiotami gospodarczymi i instytucjami w ramach umów i zleceń usług badawczych (w okresie objętym kontrolą dla 41 podmiotów).

2.3.2 W latach 2020-2021⁴¹ IBPRS-PIB współpracował z następującymi organizacjami międzynarodowymi:

- 1) EFSA - European Food Safety Authority (Europejska Agencja Bezpieczeństwa Żywności, Włochy); wspieranie pracy EFSA, w tym prac przygotowawczych do wydania opinii naukowych, pomoc i wymiana naukowa i techniczna, gromadzenie danych i identyfikacja pojawiających się zagrożeń; na podstawie umów projektowych w IBPRS-PIB rezyduje 2 stażystów (program EU-FORA, tj. 12-miesięczne stypendium, którego celem jest przyciągać i motywować profesjonalistów na początku i w połowie kariery zawodowej do oceniania ryzyka). Naukowcy, którzy biorą udział w programie jako stypendyści, promotorzy, opiekunowie, koordynatorzy programu i inne osoby stanowią pulę ekspertów dostępną w celu wsparcia działań EFSA i państw członkowskich w zakresie oceny ryzyka. Program przyczynia się do wzmocnienia ogólnej zdolności w zakresie RA żywności w Europie, umożliwiając większej liczbie krajów w większym stopniu wspieranie działań UE w zakresie RA żywności;
- 2) ERA Pesticide Free - European Research Alliance „Towards a Chemical Pesticide-free Agriculture”, INRAE (Francja); podpisana wspólna deklaracja intencji „W kierunku rolnictwa wolnego od pestycydów chemicznych” ma na celu prowadzenie badań i opracowanie nowych wspólnych strategii badań i eksperymentów. Celem jest zbudowanie naukowej mapy drogowej, która zostanie przedstawiona KE jako wkład w Europejski Zielony Ład;
- 3) BIC - Based Industries Consortium (Belgia); przedsięwzięcie BBI zajmuje się przekształcaniem odnawialnych zasobów naturalnych w bioprodukty poprzez program działań w zakresie badań i innowacji (R&I);
- 4) WDCM - WFCC-MIRCEN World Data Centre for Microorganisms (Chiny) oraz WFCC - World Federation for Culture Collections (Belgia) - światowa federacja zrzeszająca kolekcje kultur, wyznaczająca kierunki i standardy rozwoju. W katalogu WDCM Kolekcja Instytutu znajduje się pod numerem IAFB 212;
- 5) ECCO - European Culture Collections' Organisation (Wielka Brytania); promocja współpracy między europejskimi kolekcjami przechowującymi mikroorganizmy;
- 6) WIPO - World Intellectual Property Organization (Szwajcaria); praktyka działania międzynarodowych organów depozytowych;
- 7) Konsorcjum MIRRI-PL - Kolekcja jest członkiem europejskiego konsorcjum MIRRI. Celem MIRRI jest utworzenie konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) na mocy prawa UE. Dziewięć krajów europejskich (w tym Polska) i jeden kraj stowarzyszony

⁴¹ Na podstawie zestawienia z 4.02.2022 r. znak L. dz. DI/11/2022.

zobowiązały się do ustanowienia MIRRI-ERIC. Przedstawiciele Kolekcji współtworzyli treść poprawek do odpowiednich dokumentów dotyczących utworzenia MIRRI-ERIC oraz do wniosku złożonego do Komisji Europejskiej;

8) BIPEA - Bureau Interprofessionnel d'études Analytique (Francja); uczestnictwo w międzynarodowych badaniach biegłości w zakresie oceny jakości ziarna pszenicy i mąki;

9) ISO - International Organization for Standardization (Szwajcaria) - Podkomitet ISO TC 34/SC 4 „Zboża i strączkowe”. Normalizacja w zakresie ziarna zbóż i przetworów zbożowych;

10) CEN - European Committee For Standardization (Francja) - Komitet Techniczny Nr 338 „Zboża i produkty zbożowe”. Normalizacja w zakresie ziarna zbóż i przetworów zbożowych;

11) EFMA – Europejskie Stowarzyszenie Młynarzy (Belgia); wymiana informacji w zakresie szeroko rozumianej problematyki przemysłu młynarskiego;

12) GAFTA – Stowarzyszenie Handlowców Ziarnem Zbóż i Paszami (Wielka Brytania); ocena jakości ziarna zbóż w handlu międzynarodowym;

13) ICUMSA - International Commission for Uniform Methods of Sugar Analysis (Wielka Brytania); udział w pracach Polskiego Komitetu ICUMSA. Zakres prac PK ICUMSA: wymiana doświadczeń między naukowcami, instytucjami badawczymi, producentami, władzami oraz innymi osobami zajmującymi się analityką cukrowniczą, przygotowywanie i kierowanie do ICUMSA rekomendacji dot. aktualnych oraz nowych ujednoliconych cukrowniczych metod analitycznych.

Współpraca międzynarodowa odbywała się również poprzez przynależność pracowników IBPRS-PIB do organizacji międzynarodowych (indywidualna i zbiorowa)⁴².

3.3.3 IBPRS-PIB współpracował⁴³ systematycznie z 7 Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego⁴⁴ oraz Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Radomiu, zarówno naukowo nad realizowanymi tematami badawczo – wdrożeniowymi (w ramach programu „Współpraca”), jak również w zakresie upowszechniania nowych rozwiązań technologicznych (informacja podczas szkoleń i bezpośrednich spotkań w ODR).

⁴² ASN - American Society for Nutrition, Stany Zjednoczone

SfN - Society for Neuroscience, Stany Zjednoczone

WFCC - World Federation for Culture Collections, Belgia

ECCO - European Culture Collections' Organisation, Wielka Brytania

WIPO - World Intellectual Property Organization, Szwajcaria

BIPEA - Bureau InterProfessionnel d'Etudes Analytiques, Francja

GAFTA - Grain and Feed Trade Association, Wielka Brytania

ICUMSA - International Commission for Uniform Methods of Sugar Analysis, Włochy

Euro Fed Lipid - European Federation for the Science and Technology of Lipids, Niemcy

ERA Pesticide Free - European Research Alliance „Towards a Chemical Pesticide-free Agriculture”, INRAE, Francja

BIC – Based Industries Consortium, Belgia

⁴³ Pismo z 29.12.2021 r. znak L. dz. DI/383/2021.

⁴⁴ Dalej WODR.

3.3.4 Współpraca Instytutu ze szkołami rolniczymi (z uwzględnieniem prowadzonych przez MRiRW) ograniczała się do wysłania emailami listów intencyjnych dotyczących możliwości współpracy oraz rozmów ze szkołami rolniczymi podczas udziału w targach rolniczych. Dyrektor Instytutu poinformował⁴⁵, że „ze szkołami rolniczymi obecnie nie utrzymujemy bezpośrednich kontaktów ze względu na ograniczenia związane epidemią COVID”. Nie prowadził też współpracy z Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie. Biorąc pod uwagę, że Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zalecił dyrektorowi Instytutu w 2018 r.⁴⁶ podjęcie współpracy ze szkołami rolniczymi, w tym w szczególności prowadzonymi i nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej z siedzibą w Brwinowie w zakresie upowszechniania wiedzy oraz jej transferu do praktyki, należy efekty podjętych działań ocenić jako niezadowalające.

Aktywność Instytutu w zakresie współpracy z innymi podmiotami oceniono pozytywnie z zastrzeżeniem współpracy ze szkołami rolniczymi i placówką rolniczą.

4. Działalność finansowa Instytutu

4.1 Realizacja planu finansowego w 2020 r., w tym struktura przychodów Instytutu.

4.1.1 W zakresie zarządzeń regulujących gospodarkę finansową w Instytucie obowiązywały między innymi:

- 1) Zarządzenie 12/2018 Dyrektora Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego z dnia 4 czerwca 2018 r. w sprawie zmiany zarządzenia 6/2015 Dyrektora Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego z 30 kwietnia 2015 r. w sprawie instrukcji obiegu dokumentów.
- 2) Zarządzenie nr 1/2019 Dyrektora Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego z dnia 2 stycznia 2019 r. w sprawie ustalenia dokumentacji przyjętych zasad (polityki) rachunkowości w IBPRS;
- 3) Zarządzenie 16/2019 Dyrektora Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie zmiany zarządzenia 1/2019 Dyrektora Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego z dnia 2 stycznia 2019 r. w sprawie dokumentacji przyjętych zasad (polityki rachunkowości) w IBPRS.

4.1.2 Podstawą gospodarowania środkami Instytutu, według art. 18 ust. 10 - 12 *ustawy o instytutach badawczych*, jest roczny plan finansowy ustalany przez dyrektora po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej, obejmujący przychody własne, dotacje z budżetu państwa oraz koszty.

⁴⁵ Pismo z 4.02.2022 r. znak L. dz. DI/11/2022.

⁴⁶ Wystąpienie pokontrolne z 14.02.2018 r. znak SAR.on.092.1.2017.

4.1.3 Rada Naukowa IBPRS pozytywnie zaopiniowała przedstawiony plan finansowy na rok 2019⁴⁷. Rada Naukowa w dniu 23.08.2019 r. pozytywnie zaopiniowała korektę planu finansowego na rok 2019⁴⁸, natomiast plany finansowe Instytutu na lata 2020-2021 zaopiniowała pozytywnie, odpowiednio w dniach 3 lutego 2020 r.⁴⁹, i 3 kwietnia 2021 r.

Natomiast w dniu 30 kwietnia 2021 r. Rada Naukowa IBPRS-PIB podjęła uchwały w sprawach:

- pozytywnego zaopiniowania i przyjęcia sprawozdania finansowego za 2020 r.⁵⁰;
- pozytywnego zaopiniowania sprawozdania z działalności Instytutu za 2020 r.⁵¹;
- pozytywnego zaopiniowania planu finansowego Instytutu na 2021 r.⁵²;
- pozytywnego zaopiniowania i przyjęcia planu działania Instytutu na 2021 r.⁵³.

4.1.4 Roczne plany finansowe Instytutu zostały podpisane przez dyrektora i główną księgową Instytutu odpowiednio w dniu 21.03. 2019 r. na 2019 rok, w dniu 9.04.2020 r. na 2020 rok oraz w dniu 19.04.2021 r. na 2021 rok.

Plany finansowe Instytutu za lata 2019 - 2021 nie zostały zaopiniowane przez Radę Naukową z odpowiednim wyprzedzeniem, tj. w terminie umożliwiającym ich zatwierdzenie i obowiązywanie od początku roku, którego dotyczyły. Mając na względzie art. 18 ust. 10 ustawy o instytutach badawczych, w którym określono, że „podstawą gospodarowania środkami (...) jest roczny plan finansowy” nieprawidłowe jest dokonywanie wydatków i zaciąganie zobowiązań przez Instytut bez ustalonych i zaopiniowanych planów.

4.1.5 Roczne sprawozdanie finansowe Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego – Państwowego Instytutu Badawczego obejmuje bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2020 r., rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w kapitale własnym oraz rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.

Poszczególne pozycje sprawozdania finansowego IBPRS-PIB za 2020 r. przedstawiały się odpowiednio:

- 1) bilans po stronie aktywów i pasywów zamyka się sumą 46.606.360,41 zł,
- 2) rachunek zysków i strat wykazuje stratę netto w kwocie (-) **567.895,75 zł**,

⁴⁷ Uchwała nr IX/8/2019.

⁴⁸ Uchwała nr IX/26/2019.

⁴⁹ Uchwała nr IX/2/2020.

⁵⁰ Uchwała nr IX/13/2021.

⁵¹ Uchwała nr IX/14/2021.

⁵² Uchwała nr IX/15/2021.

⁵³ Uchwała nr IX/16/2021.

- 3) zestawienie zmian w kapitale własnym za rok obrotowy wykazuje zmniejszenie kapitału własnego o kwotę (-) **567.895,75 zł**,
- 4) rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy wykazuje **zwiększenie stanu środków pieniężnych o kwotę 458.348,35 zł**,

4.2 Analiza sprawozdań finansowych za 2019 r. oraz 2020 r. wykazała, że:

- 1) Ogółem przychody z całokształtu działalności Instytutu wyniosły w 2020 r.: 23.152.707,59 zł i były wyższe od uzyskanych w roku 2019 o 286.354,48 zł (2019 r.: 22.866.353,11 zł).
- 2) Ogółem koszty z całokształtu działalności wyniosły w 2020 r.: 23.685.683,34 zł i były wyższe od poniesionych w 2019 r. o 1.121.161,75 zł (w 2019 r.: 22.564.521,59 zł). Wyższy wzrost kosztów ogółem niż przychodów ogółem spowodował, że Instytut odnotował w 2020 r. stratę netto w kwocie 567.895,75 zł (w 2019 r. zysk netto w wysokości 231.684,52 zł).
- 3) Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi w 2020 r. wyniosły 21.316.882,73 zł i były niższe od uzyskanych w 2019 r. o 636.262,52 zł.
- 4) Subwencja w 2020 r. w przychodach netto ze sprzedaży produktów stanowiła kwotę 2.372.124,79 zł.
- 5) Koszty działalności operacyjnej w 2020 r. wyniosły 23.208.393,25 zł i były wyższe od poniesionych w roku 2019 o 1.304.230,27 zł. Główne pozycje tej grupy kosztów to m. in.:
 - a. wynagrodzenia 11.267.898,12 zł,
 - b. zużycie materiałów i energii 3.904.148,36 zł,
 - c. usługi obce 2.349.474,40 zł,
 - d. ubezpieczenia społ. i in. 2.429.560,50 zł,
 - e. amortyzacja 2.111.798,21 zł.
- 6) Pozostałe przychody operacyjne w 2020 r. wyniosły 1.791.123,69 zł (w 2019 r.: 752.880,01 zł).
- 7) Pozostałe koszty operacyjne w 2020 r. wyniosły 428.947,51 zł (w 2019 r.: 629.351,41 zł).
- 8) Na pozostałej działalności operacyjnej Instytut osiągnął zysk w wysokości 1.362.176,18 zł (w 2019 r.: 123.528,60 zł).

Instytut w 2020 r. poniósł stratę na sprzedaży w kwocie (-) 1.891.510,52 zł, wobec zysku w 2019 r. w wysokości 48.982,27 zł. Na kształtowanie się finansów Instytutu w 2020 r. wpłynęła sytuacja związana z Covid-19. Według wyjaśnień głównej księgowej⁵⁴ Instytutu „*strata, spowodowana zmniejszeniem przychodów, wynika z braku możliwości podwyższania stawek*

⁵⁴ Protokół z posiedzenia Rady Naukowej IBPRS-PIB w dniu 30.04.2021 r.

za usługi badawcze lub z konieczności obniżania stawek za już wykonywane usługi w celu utrzymania współpracy z klientami. Zmniejszyło się również zainteresowanie przedsiębiorców wykonywaniem dodatkowych badań ze względu na ograniczenie kosztów w firmach”. Według informacji głównej księgowej jednostki „taka tendencja utrzyma się ze względu na obecną sytuację gospodarczą także w roku 2021. Wzrosły także znacząco koszty związane z realizacją przychodów, zwłaszcza ceny materiałów i usług niezbędnych do realizacji zleceń.”

Zysk na pozostałej działalności operacyjnej tylko częściowo pokrył poniesioną na sprzedaży stratę i na działalności operacyjnej Instytut odnotował stratę w wysokości: - 529.334,34 zł (w 2019 r. zysk: 172.510,87 zł).

4.2.1 Sprawozdanie finansowe Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno – Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie⁵⁵ za 2020 r. zostało zatwierdzone postanowieniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 sierpnia 2021 r.

4.3 Dofinansowanie jednostki z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW)/ Ministerstwa Edukacji i Nauki (MEiN) oraz z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)⁵⁶.

Tabela 5. Dofinansowanie IBPRS-PIB w latach 2019 -2021 przez MNiSW/MEiN oraz z MRiRW

Wyszczególnienie	Wykonanie 2019	% udział	Wykonanie 2020	% udział	Plan na 2021	% udział
MNiSW/MEiN	5 831 087	26	4 674 902	20	4 279 126	16
MRiRW	587 272	3	286 838	1	2 726 859	10
Inne źródła	16 447 994	72	18 190 968	79	20 123 064	74
Razem przychody	22 866 353		23 152 708		27 165 050	

Analiza struktury wpływów i wydatków Instytutu w latach 2019 - 2021 wykazuje, że jednostka uzyskiwała subwencje i dotacje z MNiSW/MEiN oraz MRiRW w poszczególnych latach odpowiednio w 2019 r. 29%, w 2020 – 21% i w 2021 – 26%. Pozostałe środki (od 72% do 79%) uzyskiwała, w szczególności z działalności własnej (umowy najmu i dzierżawy majątku, działalność wdrożeniowa, pozostała działalność operacyjna).

4.4 Wybrane pozycje wpływów i wydatków Instytutu w 2020⁵⁷ r.

Tabela 6. Wybrane pozycje wpływów i wydatków Instytutu w 2020 r.

⁵⁵ Pismo BF.nb.032.4.2021 z dnia 9 sierpnia 2021 r.

⁵⁶ Pismo L. dz. DI/11/2022 z 4 lutego 2022 r.

⁵⁷ Pismo L. dz. DI/5/2022 z dnia 20 stycznia 2022r. – załącznik.

Lp.	Wyszczególnienie	Przychody	Koszty	Dochód (), Strata brutto (-)
1	2	3	4	5
0	Ogółem, z tego:	22 481 844,48	23 014 820,23	- 532 975,75
1.0	Z dotacji budżetowej MNiSW z tego:	3 955 435,00	4 269 241,95	- 313 806,95
1.1	działalność statutowa	2 372 124,79	2 659 244,33	- 287 119,54
1.2	specjalne projekty i urządzenia badawcze SPUB	796 000,00	817 191,65	- 21 191,65
1.3	projekty badawcze i rozwojowe	70 186,23	75 681,99	- 5 495,76
1.7	aparatura badawcza	696 000,00	696 000,00	0,00
1.9	inne, w tym: Granty na granty, Premia na Horyzoncie	21 123,98	21 123,98	0,00
3.0	Z dotacji budżetowej MRiRW	286 837,61	286 837,61	0,00
3.3	inne z dotacji budżetowej MRiRW	286 837,61	286 837,61	0,00
4.0	Pozostałe z dotacji budżetowej NCN	525 508,40	525 623,14	- 114,74
4.1	projekty badawcze	525 508,40	525 623,14	- 114,74
5.0	Pozostałe z dotacji budżetowej NCBR	889 958,93	889 958,93	0,00
5.1	projekty badawczo-rozwojowe	889 958,93	889 958,93	0,00
8.0	Zlecenia podmiotów gospodarczych na prace badawczo-rozwojowe	5 553 421,45	6 633 096,69	- 1 079 675,24
10.0	Pozostałe zlecenia drobne	2 888 775,19	4 091 721,67	- 1 202 946,48
13.0	Sprzedaż patentów, praw ochronnych, licencji, projektów racjonalizatorskich i innych osiągnięć naukowo-technicznych	66 953,59	52 345,10	14 608,49
15.0	Sprzedaż produkcji doświadczalnej	1 130 852,82	1 766 484,17	- 635 631,35
18.0	Przychody finansowe	44 701,17	48 342,58	- 3 641,41
18.2	lokaty terminowe	40 330,89	0,00	40 330,89
18.3	Inne	4 37 0,28	48 342,58	- 43 972,30
20.0	Pozostałe	7 972 431,23	5 284 199,30	2 688 231,93

4.4.1 Instytut osiągnął w 2020 roku⁵⁸ przychody z działalności podstawowej w stosunku do roku ubiegłego, mniejsze o 636 263 zł. Natomiast koszty działalności podstawowej wzrosły o ok. 1 304 230 zł, co spowodowało, że poniesiono stratę na sprzedaży w wysokości 1 891 511 zł. Biorąc jednak pod uwagę również pozostałe przychody operacyjne, w tym przychody na pokrycie amortyzacji z dotacji i subwencji w kwocie 1 696 798 zł spowodowało to, że strata na sprzedaży wyniosła 194 564 zł.

⁵⁸ Protokół posiedzenia RN IBPRS z dnia 30.04.2021r. – zał. nr 7 do pisma z 16.12.2021 r.

4.4.2 Nie zrealizowano zaplanowanych na poziomie kwoty 881 477 zł przychodów z projektów współfinansowanych z innych źródeł niż NCN, NCBiR, MEiN, uzyskano przychód w wysokości 56 928 zł, co według wyjaśnień Głównej Księgowej Instytutu jest skutkiem przesunięcia w czasie realizacji i rozliczeń projektu ARiMR na rok 2021.

4.4.3 Wyższe od planowanych koszty działalności Instytutu w 2020 r. o 735 683 zł, były wynikiem rosnących cen materiałów i usług⁵⁹. Procentowy udział poszczególnych grup kosztów rodzajowych przedstawiał się następująco: wynagrodzenia wraz z pochodnymi - 59% wszystkich kosztów rodzajowych; materiały i energia - 17%; usługi - 10%; amortyzacja - 9% (w 2020 roku została ona pokryta w ok. 80% z dotacji i z subwencji); podatki i opłaty - 3%; pozostałe koszty - 2%. Biorąc pod uwagę całkowite koszty rodzajowe, to 60% tych kosztów stanowią koszty bezpośrednie, a 40% koszty wydziałowe i koszty ogólne.

4.5. Wykonanie planu finansowego IBPRS/IBPRS-PIB za rok 2019 i 2020 (w tys. zł)⁶⁰

Tabela 7. Wykonanie planu finansowego IBPRS/IBPRS-PIB za rok 2019 i 2020 (w tys. zł)

	Wykonanie planu za 2019	Wykonania planu w % 2019	Wykonanie planu za 2020	Wykonanie planu w% 2020	Dynamika zmian w % 2020/2019
Przychody ogółem	22 866 353	90	23 152 708	100	101
Subwencja z MEiN ogółem	3 030 100	100	2 878 600	100	95
Subwencja na działalność naukowo badawczą	3 030 100	100	2 327 125	100	78
Subwencja na zakup aparatury n-b	-	0	506 475	100	-
Dotacje z MRiRW	587 272	99	286 838	96	49
Przychody ze sprzedaży, dzierżaw i najmu	5 220 753	104	5 649 047	113	108
Przychody z działalności wdrożeniowej	872 874	106	1 130 853	103	130
Koszty ogółem	22 564 533	91	23 685 683	103	105
Wynik finansowy brutto	301 832	55	(-) 532 976	(-) 252	(-) 177

Z wynajmu powierzchni (dzierżaw i najmu) Instytut osiągnął przychody w kwocie 5 649 047 zł, a koszty wyniosły 2 089 845 zł co dało zysk z tej działalności w kwocie 3 559 202 zł, który został przeznaczony na pokrycie strat związanych z ujemnymi wynikami innych działalności (przede wszystkim badania własne jak również dofinansowanie zadań realizowanych w ramach subwencji MEiN)⁶¹.

4.6 Plan finansowy IBPRS-PIB na 2021 r.

⁵⁹ Informacje Głównej Księgowej – protokół z RN z dnia 30 kwietnia 2021 r.

⁶⁰ Przekazano przy piśmie L. dz. DI/5/2022 z dnia 29 grudnia 2021 r. – załącznik tabela.

⁶¹ Informacja Głównej Księgowej przekazana na posiedzeniu RN IBPRS-PIB w dniu 30.04.2021 r.

Tabela 8. Plan finansowy IBPRS-PIB na 2021 r. w tys. zł i jego wykonanie według stanu na 30.11.2021 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Plan na 2021	Wykonanie planu na 30.XI.2021	% wykonania na 30.XI 2021
0	Przychody ogółem	30 504 735	23 051 349	
1	Subwencja z MEiN ogółem	2 921 800	2 540 492	87
1.1	Subwencja na działalność naukowo badawczą	2 111 300	1 885 739	89
1.2	Subwencja na zakup aparatury n-b	810 500	654 753	81
2	Dotacje z MRiRW	2 842 662	2 762 859	97
3	Przychody ze sprzedaży, dzierżaw i najmu	6 000 000	5 094 522	85
4	Przychody z działalności wdrożeniowej	1 200 000	1 377 277	115
5	Koszty ogółem	30 000 000	23 341 524	78
	Wynik finansowy brutto	505 735	(-) 290 182	(-) 57

4.7 Wykorzystanie subwencji Ministerstwa Edukacji i Nauki w roku 2020 i 2021⁶²

Tabela 9. Wykorzystanie subwencji Ministerstwa Edukacji i Nauki w roku 2020 i 2021

Wyszczególnienie	2020 rok	2021 rok
Subwencja przyznana	2 878 600	2 921 800
Subwencja wykorzystana	2 878 600	2 921 800
W tym na działania bieżące - przychód w roku	2 372 124,79	2 179 230,46
W tym na działania inwestycyjne - przychód w roku w wysokości odpisów amortyzacyjnych	506 475,21	742 569,54

Według informacji głównej księgowej Instytutu⁶³ subwencja Ministerstwa Edukacji i Nauki w roku 2020 i 2021 została przeznaczona na cele bieżące, ale również częściowo na cele inwestycyjne.

W przychodach - subwencja na rok 2019 została wykorzystana w 100%, natomiast subwencja przyznana na 2020 rok została wykorzystana w 82,41% i część związana z zakupem aparatury badawczej została przeniesiona na 2021 rok.

Pozytywnie ocenia się działalność finansową Instytutu. Jednostka posiadała środki finansowe zgromadzone na funduszu rezerwowym utworzonym z zysku z lat poprzednich i w okresie objętym kontrolą, nie występowało ryzyko utraty płynności finansowej⁶⁴. Na podkreślenie zasługuje też rosnąca z roku na rok kwota środków finansowych z innych źródeł niż subwencje i dotacje z MEiN oraz MRiRW w przychodach ogółem Instytutu, który wynosił w poszczególnych latach odpowiednio: w 2019 r. - 22 866 353, w 2020 r. - 23 252 708 zł

⁶² Pismo L. dz. DI/11/2022 z dnia 4 lutego 2022 r.

⁶³ Pismo L. dz. DI/11/2022 z 4.02.2022 r.

⁶⁴ Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego za 2020 rok oraz informacja głównej księgowej, przedstawiona na posiedzeniu RN Instytutu w dniu 30.04.2021 r.

i w planie na 2021 r. ujęto - 27 165 050 zł. przychodów. Niemniej za nieprawidłowe należy uznać uzyskanie ujemnego wyniku finansowego za rok 2020 (głównie z powodu straty na działalności gospodarczej).

III. Zalecenia pokontrolne

Biorąc pod uwagę ustalenia i oceny przedstawione w Wystąpieniu pokontrolnym zalecam Panu Dyrektorowi:

- 1) podejmowanie z odpowiednim wyprzedzeniem, we współdziałaniu z Radą Naukową Instytutu, prac dotyczących przygotowania i procedowania na kolejny rok planów finansowych, w terminie, który pozwoli na gospodarowanie środkami na podstawie zatwierdzonego planu;
- 2) podjęcie skutecznych działań w celu wykonania zaleceń pokontrolnych wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w 2018 r., w szczególności poprzez:
 - opracowanie dokumentów dotyczących strategii rozwoju oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej Instytutu oraz uzgodnienie ich treści z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
 - nawiązanie współpracy ze średnimi szkołami rolniczymi (w tym także z prowadzonymi i nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi) oraz z Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej, w celu upowszechniania wiedzy oraz jej transferu do praktyki;
- 3) kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie udziału Instytutu w realizacji projektów w ramach programów badawczych Unii Europejskiej;
- 4) dokonanie przeglądu i aktualizacji wewnętrznych regulacji, w szczególności służących jako narzędzia do monitorowania realizacji celów i zadań zakładów merytorycznych i dostosowanie ich do potrzeb Instytutu;
- 5) kontynuowanie działań mających na celu zwiększenie liczby samodzielnych pracowników naukowych oraz ograniczania luki kadrowo-pokoleniowej;
- 6) podejmowanie działań mających na celu:
 - a) utrzymanie uzyskanej kategorii A, wynikającej z oceny parametrycznej jednostek naukowych;
 - b) optymalizację wskaźników finansowych, w szczególności dotyczących prowadzonej działalności gospodarczej.

Proszę Pana Dyrektora o powiadomienie mnie o działaniach podjętych w celu zrealizowania zaleceń lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 60 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Informuję, że od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju
Wsi
Grzegorz Mroczek
dyrektor generalny
/podpisano elektronicznie/